

DEN NORSKE KIRKE

Riska menighet

Efesebrevet

13.01.2025

Verden bak teksten - forfatter

- Både teologi, språk og adressering er annerledes enn andre paulinske brev
- Paulus regnes som forfatter fra urkirken og fram til sent på 1800-tallet
- Et flertall av forskere mener at Efeserbrevet, sammen med Kolosserne og 2. Tessalonikerbrev ble skrevet av disipler av Paulus

Verden bak teksten - geografi

Verden bak teksten – datering

- Dersom Paulus er forfatter dateres brevet til rundt 61-62
- Dersom brevet er fra tiden etter Paulus er det vanlig å datere det til sent i det første århundre.

Verden bak teksten – nært knyttet sammen med Kolosserbrevet

- Efeserbrevet:

- 1,22-23: Alt lå han under hans føtter, og ham, hodet over alle ting, ga han til kirken, som er Kristi kropp, fylt av ham som fyller alt i alle.

- Kolosserbrevet:

- 1,17-19 Han er før alt, og i ham blir alt holdt sammen. Han er hodet for kroppen, som er kirken. Han er opphavet, den førstefødte av de døde, så han i ett og alt kan være den fremste. For i ham ville Gud lå hele sin fylde ta bolig,

Verden bak teksten – nært knyttet sammen med Kolosserbrevet

- Efeserbrevet:

- 2,13-18: Men nå, i Kristus Jesus, er dere som var langt borte, kommet nær på grunn av Kristi blod. For han er vår fred, han som gjorde de to til ett og rev ned den muren som skilte, fiendskapet. Ved sin kropp har han opphevet loven med dens bud og forskrifter. Slik stiftet han fred da han av de to skapte ett nytt menneske i seg. I én kropp forsonet han dem begge med Gud da han døde på korset og slik drepte fiendskapet. Han kom og forkynte det gode budskapet om fred både for dere som var langt borte, og for dem som var nær. Gjennom ham har både vi og dere adgang til Far i én Ånd.

- Kolosserbrevet:

- 1,20-22 og ved ham ville Gud forsonet alt med seg selv, det som er på jorden, og det som er i himmelen, da han skapte fred ved hans blod på korset. Også dere var en gang fremmede og fiender av Gud i sinn og tanke med de onde gjerningene deres. Men nå har han forsonet dere med seg, da Kristus led døden i sin kropp av kjøtt og blod. Hellige, uten feil og uangripelige ville han føre dere fram for seg.

Verden bak teksten – nært knyttet sammen med Kolosserbrevet

- Efeserbrevet:

- 4,16: Ut fra ham blir hele kroppen sammenføyd og holdt sammen av hvert bånd og ledd, alt etter den oppgave hver enkelt har fått tilmålt, så kroppen vokser og bygges opp i kjærlighet.

- Kolosserbrevet:

- 2,19: og holder ikke fast på ham som er hodet. Men ut fra ham vokser hele kroppen og blir støttet og holdt sammen av sine ledd og bånd. Da vokser den slik Gud vil.

Verden bak teksten – nært knyttet sammen med Kolosserbrevet

- Efeserbrevet:

- 6,21-22: Tykikos skal fortelle dere alt, så også dere får vite hvordan jeg har det og hvordan det står til med meg. Han er vår kjære bror og en trofast tjener i Herren. Jeg sender ham jo til dere for at dere skal få høre hvordan det er med oss, og for at han skal gi dere nytt mot i hjertet.

- Kolosserbrevet:

- 4,7-8: Tykikos skal fortelle dere alt om hvordan jeg har det. Han er en kjær bror og trofast tjener og medslave i Herren. Jeg sender ham til dere for at dere skal få høre hvordan det er med oss, og for at han skal gi dere trøst i hjertet.

Verden i teksten inndeling

- Åpning 1,1-2
- Hoveddel 1,3-6,20
 - 1,3-3,21 Teologisk del – handler om frelsen i Kristus
 - 4,1-6,20 Formaninger
- Slutt 6,21-24

Verden i teksten – Kristi herredømme over alle makter

- Ef.1,20-23
- Over alle makter, både gode og onde

Verden i teksten – Kirken som Kristi kropp

- «Kirken» i Efeserbrevet er den allmenne, Guds kirke på jord
- Kirken er Kristi kropp
- Jesus er hodet på kroppen
- Ef, 1.22-23 – Ikke kirken eller kroppen i fokus, men Jesus
- Jesus er Herre

Verden i teksten – Kirkens enhet

- Sentrum i Paulus' teologi
- Enheten i Efeserbrevet er forankret i Jesus
- En moden og voksen tro vises i sannhet og kjærlighet
- Imperativ: Lev et liv som er verdig kallet! Bevar enheten!
- Enhet gis av Ånden
- Trosbekjennelse i 4,4-6 – syv ting som nevnes for å understreke at det bare er ett evangelium

Verden i teksten – Det nye livet

- Ef.4: Kirken i aksjon
- Ekklesiologi (læren om kirken) og etikk kan ikke skilles
- 4,17: Høydepunkt i brevet
- Løsningen er en fornyelse av sinnet
- Kle dere i det nye mennesket = kle dere i Kristus

Verden i teksten – I Kristus

- Ef.1,10
- Gjelder også jøder og hedninger, 2,14
- Hva skjer *i* Kristus?
 - Et nytt liv – fører til et nytt samfunn, en ny standard for hvordan vi lever – nye relasjoner
 - Kirken, der Kristus er hodet og vi er kroppsdelene, formes av at vi er *i* Kristus

Verden i teksten – noen utvalgte tekster

Ef.2,8-10

- Nyere Paulusforskning forstår Paulus i større grad i lys av samtidens jødedom
- Paulus' lære om rettferdiggjørelse ved tro oppfattes ikke som et brudd med jødedommen, men som en videreføring av at Gud har inngått en pakt med sitt folk.

Verden i teksten – noen utvalgte tekster

Ef.4,1-6

- Formaningene i denne delen er en følge av det som er sagt om frelse i den første delen

Verden i teksten – noen utvalgte tekster

Ef.4,11-12

- Fem funksjoner gitt til kirken:
 - Apostel
 - Profet
 - Evangelist
 - Hyrde
 - Lærer

Verden i teksten – noen utvalgte tekster

Ef.5,21-33

- Hustavlene var overtatt fra håndbøker for hushold, populære i den gresk-romerske verden.
- Hierarkisk system

Verden i teksten – noen utvalgte tekster

Ef.6,10-17

- Ikke angrepsrustning, men forsvar
- Jes.11,5; Jes.59,17; Hebr.4,12

Verden foran teksten

- Ekteskapet som sakrament, Ef.5,32
- Predestinasjonslæren – spørsmålet om frelsen er forutbestemt.
Ef.1,5

DEN NORSKE KIRKE